

Højesteret, Efterår 2022.

HØJESTERETS ÅRSBERETNING 2022

Forord

Højesteret fik efter afslutning af rigsretssagen i december 2021 og efter Covid-19-restriktionernes ophævelse igen et mere normalt arbejdsår. Situationen i 2020 og 2021 havde dog medført, at faste internationale og især nordiske møder var blevet udskudt, og en række af disse møder blev afholdt i 2022.

Højesteret besøgte i juni måned Retten på Færøerne og afholdt under besøget hovedforhandling i en civil ankesag om, hvorvidt der i de færøske inddrivelsesregler var hjemmel til at inddrive danske skattekrav. Sagen (3/2022) er omtalt under afsnit 6. Udvalgte afgørelser.

Højesteret deltog i Nordisk Juristmøde på Island i august, og Højesterets præsident var i samme måned vært ved det årlige møde for de nordiske højesteretspræsidenter. Mødet blev afholdt i Ilulissiat i Grønland med indlæg fra de nordiske højesteretter og Politimesteren i Grønland og med besøg ved Qaasuitsog Kredsret og Anstalten for Domfældte.

Møde for de nordiske højesteretspræsidenter blev i 2022 afholdt i Grønland.

Indholdsfortegnelse	Side
1. Om Højesteret	3
2. Arbejdsform og sagsbehandling	3
3. Sagsstatistik	6
4. Højesterets andre opgaver	10
5. Indsatsområder 2022	11
6. Udvalgte afgørelser fra 2022	11

1. Om Højesteret

Højesteret har som den øverste retsinstant i Rigsfællesskabet en særlig rolle i samfundet og træffer afgørelser i alle sagstyper. Højesterets arbejdsform adskiller sig væsentligt fra de øvrige domstoles. Se herom afsnit 2 om arbejdsform og sagsbehandling.

Højesteret består af højesteretspræsidenten og 17 andre dommere. Ved udnævnelse af dommere i Højesteret lægges der ud over at sikre de bedste juridiske og personlige kvalifikationer også vægt på at rekruttere bredt med hensyn til erfaring. Med udgangen af september 2022 fratrådte højesteretsdommer Henrik Waaben og med udgangen af oktober fratrådte højesteretspræsident Thomas Rørdam. Den 1. november tiltrådte Jens Peter Christensen som ny præsident for Højesteret.

Oversigt over Højesterets nuværende dommere med link til deres CV findes på Højesterets hjemmeside www.hoejesteret.dk.

Højesterets øvrige medarbejdere bestod i 2022 af administrationschefen, 12 dommerfuldmægtige, der i uddannelsesøjemed er ansat i 2-4 år, 11 administrative medarbejdere (kontorfunktionærer, IT-medarbejder, vagtmestre og køkkenmedhjælper) samt 6 studentermedhjælpere. En oversigt over medarbejdere findes på Højesterets hjemmeside.

2. Arbejdsform og sagsbehandling

Højesteret arbejder i to afdelinger. Der er ingen forskel på, hvilken type sager der behandles i de to afdelinger, og dommerne roterer regelmæssigt mellem afdelingerne. Dommerne fordeles mellem de to afdelinger således, at der – bortset fra de to faste retsformænd – ikke er fast dommerbesætning i afdelingerne. I øvrigt er en dommer i en to-årig periode formand for Procesbevillingsnævnet, og en dommer er i samme periode formand for Højesterets Anke- og Kæreudvalg (Ankeudvalget). Disse to dommere indgår ikke i fordelingen i afdelingerne.

Højesterets Ankeudvalg forestår *forberedelsen* af alle sagstyper. Det er dog en særlig dommersammensætning (Sagstilgangsudvalget), der tager stilling til anmodninger om tilladelse til anke til Højesteret af en dom fra Sø- og Handelsretten, og som behandler kæresager om henvisning af en byretssag til landsretten til behandling i 1. instans.

Ankeudvalget består af 3 dommere, der tager stilling til tvister under sagsforberedelsen, dvs. om eksempelvis fremsættelse af nye påstande og anbringender, indhentelse af supplerende oplysninger, herunder afhøring af vidner eller udmelding af syn og skøn, forelæggelse for EU-Domstolen eller Retslægerådet mv. Afgørelse træffes på grundlag af parternes skriftlige indlæg og en dommerfuldmægtigs skriftlige gennemgang af sagen og tvistepunkterne.

Tillader Ankeudvalget afhøring af parter eller vidner, gennemføres afhøringerne af den byret, hvor parterne eller vidnerne har hjemting, af Sø- og Handelsretten, hvis sagen er behandlet af denne ret i 1. instans, eller i Højesteret af en dommerfuldmægtig.

Under telefoniske retsmøder med parternes advokater drøftes sagens forberedelse og hovedforhandlingens varighed, samt om sagen er egnet til skriftlig behandling. Herved sikres det, at der afsættes den nødvendige tid til hovedforhandlingen, men heller ikke mere. Som udgangspunkt afsættes der 1 dag pr. sag til hovedforhandling. For at sikre en hensigtsmæssig udnyttelse af den tid, der afsættes til hovedforhandlingen, anmodes advokaterne om inden hovedforhandlingen at udarbejde en tidsplan. Ankeudvalgsformanden beslutter, om en sag skal behandles skriftligt.

Dommerfuldmægtigene yder som referendarer bistand til de førstevoterende dommere med at forberede votering og domsskrivning i de enkelte sager. Bistanden kan blandt andet bestå i undersøgelse af særlige spørgsmål, drøftelse af sagen og udarbejdelse af dele af domsudkast. Ordningen er en værdifuld bistand til den førstevoterende og af stor betydning for dommerfuldmægtigenes uddannelse i Højesteret.

Højesteret afholdt hovedforhandling i en ankesag i Retten på Færøernes retsbygning.

I de mundtlige *hovedforhandlinger* medvirker mindst 5 dommere. I særligt principielle sager og andre sager af særlig vigtighed kan retten bestemme, at der skal medvirke flere dommere. Forud for hovedforhandlingen har dommerne gennemgået sagen, dvs. dommene fra tidligere instanser, ekstrakten med sagens relevante dokumenter, parternes sammenfattende processkrifter og parternes materialesamling med juridisk materiale. Dommerne foretager endvidere egne undersøgelser til belysning af sagens juridiske spørgsmål. Dette forberedelsesarbejde er meget tidskrævende. Dommerne voterer dagen efter hovedforhandlingen eller eventuelt samme dag, hvis der er tid til det, og sagen ikke kræver yderligere forberedende overvejelser i lyset af advokaternes procedure under hovedforhandlingen.

Antallet af medvirkende dommere i de skriftligt behandlede ankesager er det samme som i de mundtligt behandlede. Dommernes forberedelse af disse sager svarer til forberedelsen af de mundtligt behandlede sager.

I de mundtligt voterede ankesager overværes dommernes votering af en dommerfuldmægtig, der udarbejder referat af voteringerne. Referaterne indsættes i voteringsprotokoller, der er et vigtigt arbejdsredskab for dommernes behandling af lignende sager senere. Voteringsprotokollerne er internt arbejds materiale, der først bliver offentligt tilgængelige efter 75 år.

Hvis der aflyses mundtlige hovedforhandlinger, voteres der på de afsatte dage i sager, som efter drøftelse med parterne er udtaget til skriftlig behandling, eller i kæresager. Antallet af aflyste hovedforhandlinger har retten normalt ingen indflydelse på, idet aflysninger som regel skyldes, at sagerne hæves, eller at de må udsættes på grund af sygdom eller andre ekstraordinære omstændigheder. Antallet af aflyste hovedforhandlinger har betydning for gennemsløbstiden for de skriftligt behandlede ankesager. Skriftligt behandlede sager voteres også på de dage, som er reserveret til straffesager eller andre hastende sager, men hvor reservationen ikke er blevet udnyttet.

Civile anker

Behandlingen af de civile anker tilrettelægges under et telefonisk retsmøde som beskrevet ovenfor. Det sker umiddelbart efter modtagelse af svarskrift. Det betyder, at omfanget af forberedelsen normalt ikke har stor indflydelse på, hvornår sagen hovedforhandles og afsluttes, bortset fra de tilfælde, hvor der skal ske forelæggelse for EU-Domstolen eller Retslægerådet eller foretages omfattende syn og skøn mv. Hastende civile ankesager bliver berammet på reservede retsdage og har derfor en væsentligt kortere gennemløbstid. Ud over familieretlige sager, som ikke forekommer ofte, kan der f.eks. være behov for en hurtig behandling af sagstyper, hvor der i by- og landsretter er et stort antal sager af samme karakter, der afventer Højesterets stillingtagen, hvor der er behov for afklaring på et område af væsentlig samfundsmæssig betydning, eller hvor hensynet til en alvorligt syg part kræver hurtig behandling.

Deltagerne i det nordiske møde for højesteretspræsidenter besøger Anstalten for domfældte i Ilulissat. Fig. direktør for Kriminalforsorgen i Grønland Christian Høygård fortalte om Kriminalforsorgens arbejde.

Straffeanker

I straffeankesager kan Højesteret tage stilling til fortolkning af de straffebestemmelser, som påstås overtrådt, straffens udmåling, om der foreligger formelle fejl ved behandlingen i de tidligere instanser, og om det faktiske forhold, som tiltalen angår, med rette kan henføres under den lovbestemmelse, tiltalte påstås straffet efter. Højesteret kan derimod ikke tage stilling til, om beviserne er rigtigt bedømt. Forberedelse af straffeanker med skriftveksling og bevisoptagelse er sjældent forekommende, men det sker, at spørgsmål af juridisk karakter skal afklares inden berømmelsen, f.eks. forelæggelse for EU-Domstolen. Hovedforhandling i straffeanker berammes umiddelbart efter, at Rigsadvokatens ankemeddelelse er modtaget i forkyndt stand. Berømmelsen sker til en af de dage, der i forvejen er reserveret til straffesager, således at straffesager kan behandles hurtigt. Straffeanker afgøres kun på skriftligt grundlag, hvis parterne nedlægger samstemmende påstande.

Kæresager og særlige anmodninger (andragender)

Kæresager, der er indbragt med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, er ofte komplekse og ressourcetrækvende. Nogle kæresager behandles af 5 dommere og nogle voteres mundtligt, således at der må afsættes retsdage i afdelingerne til behandling. I 2022 blev 1 kæresag mundtligt forhandlet og 15 andre kæresager behandlet med mundtlig votering i en afdeling på samme måde som ankesager.

Særlige anmodninger (andragender) angår primært anmodninger om tilladelse til ekstraordinær anke eller kære efter retsplejelovens § 399, anmodninger om udsættelse af straffuldbydelse af en

straffedom eller de antalsmæssigt færre anmodninger om appel efter appelfristens udløb eller om aktindsigt i sager, der ikke umiddelbart kan ekspederes administrativt. Særlige anmodninger behandles på skriftligt grundlag.

Retten på Færøerne, Thorshavn

3. Sagsstatistik

Modtagne sager

I 2022 var antallet af indkomne civile ankesager på niveau med de foregående år, mens antallet af indkomne straffeanker steg i forhold til 2021. Tabel 1 angiver udviklingen i indkomne sager siden 2019.

Tabel 1 Indkomne sager – alle sagstyper

Sagstype/år	2019	2020	2021	2022
Civil anker	113	107	108	113
Straffeanker	26	32	14	24
Civile kærer	103	82	137*	61
Straffekærer	36	28	35	38
Andragender	86	100	189**	96
I alt	364	349	483	332

* Antallet af civile kæresager indeholdt det år et sagskompleks på ca. 50 ligeartede sager.

**Antallet af andragender/særlige anmodninger steg markant på grund af en enkelt borger, der indgav et eksorbitant stort antal anmodninger.

Landsrettens dom i en ankesag kan kun indbringes for Højesteret med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet. I civile sager kan en part anmode om, at byretten henviser sagen til behandling i landsretten i 1. instans. Det er en betingelse for henvisning, at sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Landsrettens dom kan herefter indbringes for Højesteret uden tilladelse. Sø- og Handelsrettens domme kan frit ankes til landsretten, men kan også i visse tilfælde ankes til Højesteret. Højesteret vurderer selv, om betingelserne for anke er til stede. Tilladelse kan gives, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler for, at sagen indbringes for Højesteret.

Af de i 2022 indkomne 113 civile ankesager angik 44 sager prøvelse af myndighedsudøvelse. Skatteministeriet var part i 27 sager, Udlændinge- og Integrationsministeriet/Udlændingenævnet var

part i 4 sager, Forbrugerombudsmanden var part i 3 sager og Miljø- og Fødevareministeriet var part i 2 sager. Parter i øvrige sager var statsinstitutioner, regioner og statsejede virksomheder.

Alle indkomne ankesager omtales kortfattet på Højesterets hjemmeside, når de modtages. Ankesager indbragt fra Den Særlige Klageret vedrører klager over domstolsjurister, hvor der har været nedlagt påstand om afskedigelse. En sådan dom kan indbringes for Højesteret uden tilladelse.

Af Tabel 2 fremgår, hvor stor en andel af Højesterets civile ankesager der er hhv. 2. og 3. instanssager og hvilke underinstanser, sagerne kommer fra.

Tabel 2 Modtagne civile ankesager - Højesteret som 2. og 3. instans

Instans/år	2019	2020	2021	2022
2. instans fra Østre og Vestre Landsret	28	32	53	51
2. instans fra Sø- og Handelsretten	13	6	3	4
2. instans fra Den Særlige Klageret	7	2	3	1
2. instans fra Grønlands Landsret	1	0	1	0
3. instanssager fra Østre og Vestre Landsret	64	67	48	57
I alt	113	107	108	113

Tabel 3 Modtagne straffeanker

Modtaget fra/ år	2019	2020	2021	2022
Østre Landsret	17	20	8	14
Vestre Landsret	9	10	5	10
Grønlands Landsret	0	1	0	0
I alt	26	32	14	24

Afsluttede sager

Tabel 4 Afgjorte sager afgjort ved dom, kendelse eller beslutning, herunder afviste

Sagstype/år	2019	2020	2021	2022
Civile anker	90	105	91*	106
Straffeanker	29	24	26	18
Civile kærer	86	95	132**	67
Straffekærer	28	36	27	31
Andragender	66	53	70	97
I alt	299	313	346	319

* I 2021 blev 5 ankesager, der var indbragt fra Sø- og Handelsretten, afvist.

**Højesteret har afsagt to enslydende kendelser i 50 sager. Kæremålene angik, om hovedsagerne anlagt ved Københavns Byret, skulle behandles af Østre Landsret som 1. instans, og, hvis der ikke skulle ske henvisning, om sagernes behandling skulle udsættes med henblik på at afvente udfaldet af en række prøvesager, som allerede var henvist til behandling ved Østre Landsret.

I 2022 blev 16 sager afgjort efter skriftlig behandling, det vil sige uden mundtlig procedure. I 2021 var antallet 19.

Tabel 5 Hævede og bortfaldne sager

Sagstype/år	2019	2020	2021	2022
Civile anker	5	4	4	8
Straffeanker	0	0	0	1
Civile kærer	4	8	4	5
Straffekærer	1	1	0	2
Andragender	21	41	127*	12
I alt	31	54	135	28

*Se note til tabel 1

Gennemløbstiderne angiver hvor mange dage, der er forløbet fra Højesteret har modtaget sagen, til der er truffet afgørelse i sagen, eller den er afsluttet som bortfaldet eller hævet.

Tabel 6 Gennemløbstider

Sagstype/dage	2019	2020	2021	2022
Civile ankesager	270	301	320	383
Straffeanker	171	146	186	182
Civile kærer	148	161	140	148
Straffekærer	189	182	152	264
Andragender	49	59	46	42

Stigningen i gennemløbstiden for civile ankesager skyldes, at der i 2022 blev afsluttet flere store sager, hvor der havde været omfattende skriftveksling mellem parterne, herunder i sagerne om ledelses- og bestyrelsesansvar i Roskilde Bank, Løkken Sparekasse og EBH, samt Iraksagerne om Forsvarsministeriets eventuelle ansvar for overgreb begået af en irakisk specialstyrke. Stigningen i gennemløbstiden for straffekæremål i 2022 skyldes bl.a., at 2 sager inden afslutning måtte afvente en afgørelse fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, og nogle sager krævede længere skriftveksling end normalt.

Deltagerne i det nordiske møde for højesteretspræsidenter besøger Qaasuitsoq Kredsret, hvor administrerende kredsdommer Eleronora Steenholdt Mørch tog imod og fortalte om kredsrettens arbejde. Landsdommeren i Grønland, Kirsten Thomassen, deltog også i besøget og fortalte om det grønlandske retssystem.

Tabel 7 Udfaldet af civile ankesager

2022	Østre Landsret	Vestre Landsret	Sø- og Handelsretten	I alt
Stadfæstelse - heraf				
i henhold til grundene	5	3	-	8
i det væsentlige i henhold til grundene	14	23	-	37
med ny begrundelse	6	11	-	17
I procent	61 %	88 %	-	75 %
Omgørelser	16	5	-	21
I procent	39 %	12 %	-	25 %

Tabel 7 angiver udfaldet af de civile ankesager, der i 2022 blev afsluttet med en materiel afgørelse. Udfaldet af sagen er sat i forhold til underinstansens afgørelse. Der kan i Højesterets behandling indgå nye påstande, anbringender og beviser, der ikke har været behandlet i underinstansen og derfor ikke er indgået i underinstansens bedømmelse. I denne opgørelse indgår kun de sager, hvor Højesteret har taget stilling til den hovedproblematik, der blev afgjort af underinstansen. De ankesager, hvor Højesteret f.eks. endte med kun at tage stilling til processuelle spørgsmål, herunder afvisning eller sagsomkostninger, er ikke medtaget.

Tabel 8 Omgørelsesprocent de seneste 4 år

Omgørelsesprocent	Østre Landsret	Vestre Landsret	Sø- og Handelsretten*	I alt
2022	39	12	-	25
2021	21	22	-	21
2020	33	52	0	36
2019	35	28	33	33

* Udfaldet i sagerne fra Sø- og Handelsretten blev beregnet på grundlag af 5 sambehandlede/kumulerede sager i 2020, 3 sager i 2019. I 2021 og 2022 var der ingen afgjorte sager, hvor Sø- og Handelsretten var umiddelbar underinstans.

Sagsbeholdning

Antallet af verserende sager ved udgangen af 2022 ligger lidt højere end antallet af verserende sager ved udgangen af 2021. Ændringen indeholder en stigning i verserende civile anker, straffeanker og straffekæremål og et fald i antallet af verserende civile kæremål.

Tabel 9 Sagsbeholdning ultimo året

Sagstype/ år	2019	2020	2021	2022
Civile anker	98	96	109	116
Straffeanker	12	19	6	12
Civile kærer	53	31	32	26
Straffekærer	23	14	22	29
Andragender	12	16	8	7
I alt	198	176	177	190

4. Højesterets andre opgaver

Højesterets dommere har også i 2022 varetaget offentlige opgaver af generel betydning for retsplejen og domstolene ved siden af dommerhvervet. Formandsposten i Den Særlige Klageret og i en række råd og nævn bestrides af højesteretsdommere. Det gælder blandt andet Procesbevillingsnævnet, Domstolsstyrelsens bestyrelse, Bibeskæftigelsesnævnet, Straffelovrådet og Retsplejerådet.

Højesteret er sekretariat for Den Særlige Klageret, Bibeskæftigelsesnævnet og Rigsretten. Der henvises til deres respektive hjemmesider www.DenSaerligeKlageret.dk, www.Bibeskaeftigelsesnaevnet.dk og www.rigsretten.dk.

Højesterets dommerfuldmægtige og kontorfunktionærer udfører opgaver for disse sekretariater.

Højesteret har i 2022 haft besøg fra både indland og udland. Her kan nævnes:

Nordisk møde for Højesteretspræsidenter, Ilulissat, Grønland

Præsidenten for Tjekkiets Højesteret

Folketingets Retsudvalg

Repræsentanter fra Letlands Højesteret

Retten i Næstved

Rigsadvokaturen

Foreningen Brobyggerne

Juridisk Fakultet, Københavns Universitet

Kongehusets chefgruppe

HK Danmark, Juridisk Kompetencecenter

Skattestyrelsen

Udlændinge- og Integrationsministeriet

Forskellige advokatfirmaer og advokatforeninger

Sixth District Court, North Richfield, USA

Delegation af bl.a. offentligt ansatte jurister i Ukraine

Højesteretsdommere har endvidere deltaget i internationale møder og konferencer

Konference for højesteretspræsidenter, Court de Cassation, Frankrig

Årlig åbning af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, Strasbourg

Nordisk Juristmøde i Reykjavik, Island

I juni måned aflagde Højesteret besøg på Færøerne, og Højesteret afholdt under besøget mundtlig hovedforhandling i en ankesag mellem TAKS (den færøske skatteforvaltning) og et dødsbo. Sagen er omtalt under afsnit 6. Udvalgte sager.

Højesterets dommerfuldmægtige og administrative medarbejdere fik med fondsstøtte mulighed for at deltage i en studietur med besøg ved Hollands Højesteret og ved Eurojust i Haag.

Højesteret besøgte Rigsombudsmanden på Færøerne.

Informationsvirksomhed om Højesterets opgaver og afgørelser mv. har fortsat høj prioritet. Højesterets afgørelser publiceres umiddelbart efter afsigelsen på Højesterets hjemmeside. Der har i 2022 været gennemført besøg og rundvisninger, herunder i juli måned på faste dage på dansk og engelsk, samt deltagelse med åbent hus under Kulturturnen. Højesteret har i 2022 modtaget besøg af dommere fra by- og landsretterne til overværelse af hovedforhandlinger, votering og domsskrivning samt orientering om Højesterets arbejdsform. Højesteret modtager endvidere i uddannelsesøjemed dommerfuldmægtige fra andre retter til besøgsophold af en uges varighed, hvor de får indblik i dommerfuldmægtiges arbejde i Højesteret.

5. Indsatsområder 2022

Højesterets fokusområder i Handlingsplan 2022 har været brugerfokus i arbejdet med udformning af domme, kendelser, breve og domsresuméer til hjemmesiden og nedbringelse af sagsbehandlingstiderne. Der blev afholdt en fælles temadag med trivsel som hovedtema, og hvor også initiativer med henblik på effektivisering og andre forbedringer blev drøftet.

6. Udvalgte afgørelser

Civile sager

Omtale af selvmord i tv-udsendelse medførte ikke tortgodtgørelse til afdødes familie

Sag BS-47189/2020-HJR Dom afsagt den 24. januar 2022

Sagen angik, om E, F og G, som alle var ansat hos en tv-kanal, skulle betale tortgodtgørelse til A, B, C og D efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, som følge af omtale i en tv-udsendelse af deres datter og søster H's selvmord.

Højesteret udtalte, at A, B, C og D alene kunne kræve tortgodtgørelse, hvis de selv havde været udsat for en tortberettigende krænkelse af deres eget privatliv.

Omtalen af H's selvmord i den pågældende tv-udsendelse skete uden samtykke fra familien.

Tv-udsendelsen indeholdt dog kun en begrænset omtale af selvmordet, og der blev alene nævnt forhold, som allerede havde været fremme før udsendelsen, dels via H's afskedsvideo på YouTube, dels via lokalpressen og en mindeside på Facebook. Tv-kanalen undlod som ønsket af familien at vise dele af H's afskedsvideo, men omtalte i lyset af den dialog, der havde været med A, B, C og D's daværende advokat, kort selvmordet og H's navn.

På denne baggrund fandt Højesteret efter en samlet vurdering, at A, B, C og D ikke havde været udsat for en sådan retsstridig krænkelse af deres eget privatliv, at der var grundlag for at tilkende dem tortgodtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1.

Det var lovligt at give en bevidstløs patient, der var medlem af Jehovas Vidner, en blodtransfusion i en situation, hvor han var i livsfare

Sag BS-49811/2020-HJR Dom afsagt den 1. februar 2022

A, der var medlem af trossamfundet Jehovas Vidner, blev efter en faldulykke akut indlagt på hospitalet. Efter 2-3 dages indlæggelse modtog han i bevidstløs tilstand en blodtransfusion. Sundhedspersonalet var bekendt med, at A tidligere havde tilkendegivet, at han som medlem af Jehovas Vidner under ingen omstændigheder ønskede at modtage blod, uanset om det var nødvendigt for at bevare hans liv. Dette fremgik bl.a. af et kort, som A ved indlæggelsen bar på sig. En måned senere afgik A ved døden uden forinden at være kommet til bevidsthed. Dødsårsagen var uden forbindelse til blodtransfusionen.

Hovedspørgsmålet for Højesteret var, om blodtransfusionen var foretaget i strid med sundhedsloven eller Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Højesteret slog fast, at der var hjemmel i sundhedsloven til at give A blod, mens han var i bevidstløs tilstand. Højesteret lagde vægt på, at A efter ulykken havde været ude af stand til at tilkendegive sine ønsker til behandlingen i forbindelse med den aktuelle sygdomssituation. Det forhold, at A ved faldulykken og indlæggelsen bar et kort på sig, hvoraf det fremgik, at han ikke ville modtage blod, opfyldte ikke kravet i sundhedslovens § 24, stk. 2, om, at en afvisning af at modtage blod skal være givet på informeret grundlag i forbindelse med den aktuelle sygdomssituation. Højesteret lagde også vægt på, at A på det tidspunkt, hvor blodtransfusionen blev foretaget, befandt sig i en tilstand, hvor blodtransfusion var påkrævet for hans overlevelse.

Højesteret udtalte desuden, at der ikke var grundlag for at antage, at behandlingen var i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Højesteret lagde vægt på bl.a., at Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis ikke gav grundlag for at antage, at den nationale lovgiver var afskåret fra som led i en samlet afvejning af forskellige hensyn at fastsætte nærmere betingelser for, hvornår tilkendegivelser fra medlemmer af Jehovas Vidner om ikke at ville modtage blod skal være bindende for sundhedspersonalet. Højesteret lagde også vægt på, at A de første dage under sin indlæggelse blev behandlet med bl.a. bloddannende medicin for derved at tage hensyn til hans tidligere tilkendegivelser om ikke at ville modtage blod.

Godtgørelseskrav i anledning af påståede overgreb i Irak var forældet, og Forsvarsministeriet havde ikke pligt til at foretage yderligere undersøgelser

Sag BS-26215/2018-HJR Dom afsagt den 10. februar 2022

Sagen angik, om A havde krav på godtgørelse i anledning af påståede overgreb under de danske styrkers tilbageholdelse af ham i Irak fra den 9. marts 2004 kl. 23.09 til den 10. marts 2004 kl. 12.35, og om Forsvarsministeriet havde pligt til at gennemføre yderligere undersøgelser af de påståede overgreb.

Højesteret var enig med landsretten i, at der var indtrådt forældelse af A's godtgørelseskrav den 10. marts 2009 og dermed inden sagens anlæg den 4. maj 2016.

Højesteret udtalte med henvisning til Højesterets dom af 14. april 2021 (UfR 2021.3257), at Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis ikke giver grundlag for at antage, at det i sig selv er

i strid med artikel 3, 6 eller 13 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention at anvende nationale regler om forældelse i forhold til godtgørelseskrav, der bliver rejst i anledning af påståede overgreb om tortur eller anden behandling omfattet af konventionens artikel 3. I stedet må der ved en stillingtagen til foreneligheden med konventionen foretages en konkret vurdering af, om det vil være proportionalt at anse kravet for forældet efter nationale forældelsesregler.

A afgav i 2004 forklaring i Irak som led i en efterforskning iværksat af Forsvarets Auditørkorps. Han beskrev i den forbindelse en række påståede overgreb, som senere blev undersøgt under en straffesag. Straffesagen blev afsluttet ved Østre Landsrets frifindende dom af 6. juli 2006. Højesteret fandt, at der ikke i den foreliggende sag var fremkommet oplysninger, der gav grundlag for en anden vurdering end landsrettens vurdering i straffesagen. Det var herefter ikke godtgjort, at der i forbindelse med tilbageholdelsen af A blev begået handlinger af en sådan karakter eller et sådant omfang, at der var tale om tortur eller anden behandling i strid med Menneskerettighedskonventionens artikel 3.

I stævningen af 4. maj 2016 beskrev A en række påståede overgreb, som han ikke tidligere havde beskrevet. Beskrivelserne var på centrale punkter modsagt af den øvrige bevisførelse, og Højesteret fandt, at de fremstod helt utroværdige.

På den baggrund tiltrådte Højesteret, at forældelse af godtgørelseskravet ikke var i strid med A's rettigheder efter Menneskerettighedskonventionen.

Højesteret tiltrådte endvidere, at Forsvarsministeriet ikke havde pligt til at gennemføre yderligere undersøgelser af de påstået overgreb.

Arbejdsfri dage skulle medregnes ved opgørelsen af antallet af sygedage efter "120-dages-reglen" under en fuldtidssygemelding

Sag BS-50624/2020-HJR Dom afsagt den 16. marts 2022

A var af B blevet opsagt fra sin stilling med et forkortet varsel på en måned under henvisning til, at hun havde været sygemeldt i 120 dage inden for de seneste 12 måneder, jf. funktionærlovens § 5, stk. 2.

Sagen angik for Højesteret, om B havde været berettiget til at opsiges A med forkortet varsel. Dette afhang alene af, om søn- og helligdage og andre arbejdsfri dage kunne medregnes ved opgørelsen af antallet af sygedage efter funktionærlovens § 5, stk. 2, i den periode, hvor den ansatte var fuldtidssygemeldt.

Efter funktionærlovens § 5, stk. 2, kan det i en ansættelseskontrakt bestemmes, at funktionæren kan opsiges til fratræden ved en måneds udgang, hvis funktionæren inden for et tidsrum af 12 på hinanden følgende måneder har oppebåret løn under sygdom i 120 dage i alt.

Højesteret anførte indledningsvis, at der hverken i funktionærloven eller dens forarbejder er taget stilling til, hvordan de 120 dage skal opgøres. Højesteret henviste herefter til, at der siden 1950 har været en retspraksis, hvorefter søn- og helligdage og andre arbejdsfri dage skal medregnes i de 120 dage, hvis den ansatte har været fuldtidssygemeldt dagen umiddelbart før og dagen umiddelbart efter den eller de pågældende arbejdsfri dage. Højesteret bemærkede, at denne praksis har været fulgt af arbejdsmarkedets parter i mange år, og at lovbestemmelsen ikke er blevet ændret i forbindelse med senere ændringer af funktionærloven.

Højesteret kom på den baggrund frem til, at søn- og helligdage og andre arbejdsfrie dage også i A's tilfælde kunne medregnes i opgørelsen af de 120 dage, og at opsigelsen med forkortet varsel derfor havde været berettiget.

En soldats PTSD kunne ikke anerkendes som erhvervssygdom og var ikke omfattet af særlov for tidligere udsendte soldater og andre statsansatte med sent diagnosticeret PTSD

Sag BS-10258/2021-HJR Dom afsagt den 7. marts 2022

A blev under udsendelse som soldat til Afghanistan i 2008 udsat for traumatiske oplevelser. I 2012 blev han udsat for et voldsomt overfald. Han blev herefter diagnosticeret med posttraumatisk belastningsreaktion (PTSD).

Den 10. august 2016 vurderede Ankestyrelsen, at A's PTSD ikke kunne anerkendes som en erhvervssygdom efter arbejdsskadesikringsloven, men at hans PTSD var omfattet af særloven.

Den 27. oktober 2016 ophævede Ankestyrelsen afgørelsen af 10. august 2016 og besluttede, at A's PTSD hverken kunne anerkendes som erhvervssygdom eller var omfattet af særloven.

A indbragte herefter sagen for domstolene.

Det var ikke bestridt, at A's PTSD kunne ikke anerkendes som en erhvervssygdom efter erhvervssygdomsfortegnelsen, fordi sygdommen ikke havde været fuldt til stede inden for få år efter udsendelsen. Højesteret udtalte, at A's PTSD heller ikke kunne anerkendes som en erhvervssygdom uden for fortegnelsen. Begrundelsen var, at det efter de lægelige oplysninger ikke var tilstrækkeligt sandsynliggjort, at sygdommen måtte anses for i overvejende grad at være forårsaget af udsendelsen til Afghanistan i 2008.

Med hensyn til særloven udtalte Højesteret, at loven ikke indebærer en lempelse af de almindelige tidsmæssige betingelser for at anerkende PTSD som erhvervssygdom efter fortegnelsen, men alene en lempelse af de krav, der stilles til *dokumentationen* for, at sygdomssymptomer er opstået inden for 6 måneder. I A's tilfælde var afslaget på anerkendelse af PTSD-sygdommen efter arbejdsskadesikringsloven ikke begrundet i manglende dokumentation for tidsmæssig sammenhæng mellem belastning under udsendelsen og sygdomsdebut. Hans sygdom var derfor ikke omfattet af særloven.

Ankestyrelsens afgørelse af 10. august 2016 var uhjemlet og ugyldig for så vidt angår vurderingen efter særloven. Ankestyrelsen havde derfor været berettiget til at annullere afgørelsen.

Ikke grundlag for yderligere tortgodtgørelse for overtrædelse af voldtægtsbestemmelsen i lyset af en forhøjelse af godtgørelsesniveauerne for seksuelle krænkelser i 2018

Sag BS-19432/2021-HJR Dom afsagt den 25. februar 2022

T blev ved landsrettens dom straffet med fængsel i 1 år og 2 måneder for voldtægt efter den dagældende straffelovs § 216, stk. 1, nr. 2, 2. led (tidligere § 218, stk. 2), og blufærdighedskrænkelser efter straffelovens § 232 og pålagt at betale 35.000 kr. i tortgodtgørelse. T var fundet skyldig i at have befølt og skaffet sig samleje med A, der – som følge af træthed og beruselse – sov og befandt sig i en tilstand, hvor hun var ude af stand til at modsætte sig handlingen.

For Højesteret angik sagen alene spørgsmålet om A's krav på yderligere tortgodtgørelse.

Erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2, blev ændret i 2018. Formålet med lovændringen var ifølge forarbejderne bl.a. at gennemføre en generel forhøjelse af godtgørelsesniveauerne for tort i sager om seksuelle krænkelser navnlig i lyset af den almindelige lønudvikling. Godtgørelsesniveauerne for

tort i sager om seksuelle krænkelser skulle herefter forhøjes med ca. 1/3. Godtgørelsesniveauet i sager om "fuldbyrdet voldtægt" skulle endvidere forhøjes med yderligere ca. 1/3 for at afspejle disse overtrædelsers særligt alvorlige karakter. Tortgodtgørelsen i en sag om "fuldbyrdet voldtægt" burde således som udgangspunkt være ca. 100.000 kr. Ved udmåling af godtgørelser burde domstolene endvidere fremover tage hensyn til lønudviklingen, så godtgørelserne ikke stagnerer på 2017-niveau.

Højesterets flertal fandt, at udtrykket "fuldbyrdet voldtægt" i forarbejderne sigtede til den oprindelige form for voldtægt, der også før lovændringen af straffeloven i 2013 var omfattet af straffelovens § 216 (navnlig voldtægt ved vold eller trussel om vold). Formålet med lovændringen i 2018 og det anførte i forarbejderne var således ikke, at forhøjelsen til 100.000 kr. for "fuldbyrdet voldtægt" skulle omfatte alle de former for voldtægt, der efter lovændringen i 2013 blev omfattet af straffelovens § 216, herunder den seksualforbrydelse, der tidligere var reguleret i straffelovens § 218, stk. 2.

Voldtægt i form af udnyttelse af, at forurettede befinder sig i en tilstand, hvor den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen, er en alvorlig forbrydelse, der er krænkende for offeret. Højesterets flertal fandt imidlertid, at der ikke – med hensyn til udmåling af tortgodtgørelse – var lovgivningsmæssigt grundlag for at sidestille denne form for voldtægt med voldtægt ved vold eller trussel om vold. Selvom begge seksualforbrydelser er omfattet af straffelovens § 216, er der markant forskel i den straf, der efter forarbejderne normalt forudsættes udmålt i de to situationer. Voldtægt ved vold eller trussel om vold forudsættes som udgangspunkt straffet med fængsel mellem 2 år og 6 måneder og 3 år. Straffen for at skaffe sig samleje med en person, der befinder sig i en tilstand, hvor den pågældende ikke kan modsætte sig handlingen, forudsættes som udgangspunkt udmålt til fængsel i 1 år og 2 måneder.

Herefter var der ikke grundlag for at forhøje godtgørelsen for tort til A, så godtgørelsen svarede til den godtgørelse, der ville have været udmålt, hvis krænkelsen havde bestået i, at hun havde været udsat for voldtægt ved vold eller trussel om vold. A havde derimod krav på en tortgodtgørelse, der i forhold til godtgørelsesniveauet forud for ændringen i 2018 af erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2, skulle forhøjes med ca. 1/3, ligesom der skulle tages hensyn til lønudviklingen fra 2017 til 2020. Flertallet fandt efter en samlet vurdering, at godtgørelsen for tort var passende udmålt til 35.000 kr.

Ikke hjemmel til at beslaglægge værdien af pensionsopsparingskonti efter dom var afsagt uden iagttagelse af retsplejelovens regler om udlægsbeskyttelse

Sag 77/2021 Kendelse afsagt 18. februar 2022

T, der var dømt for bl.a. bedrageri af særlig grov karakter, var ved dommen blevet pålagt at betale straffesagens omkostninger og havde bl.a. fået konfiskeret et beløb på ca. 113 mio. kr. Parterne var enige om, at der var tale om konfiskation af et til udbyttet svarende beløb (værdikonfiskation efter straffelovens § 75, stk. 1, 1. pkt., 2. led). Den foreliggende sag angik i første række, om værdien af to pensionsopsparingskonti tilhørende T kunne beslaglægges, efter at der var afsagt dom i straffesagen, til sikkerhed for kravene på sagsomkostninger og værdikonfiskation.

Højesteret udtalte, at der ikke i forarbejderne var grundlag for, at der trods ordlyden af de omhandlede bestemmelser i retsplejeloven (bl.a. § 1002, stk. 1, og §§ 802, stk. 2, og 805, stk. 3) kunne ske beslaglæggelse uden at iagttage retsplejelovens regler om udlægsbeskyttelse, herunder reglen i § 512, stk. 3, om beskyttelse mod udlæg i krav på pension mv.

Direktør havde ikke handlet ansvarspådragende ved salg af pantebreve med garantier og bevilling af lån – men var dog ansvarlig for tab i et mindre forhold

Sag 34/2020 Dom afsagt den 8. april 2022

Sagen angik, om den daværende administrerende direktør i ebh bank a/s havde pådraget sig erstatningsansvar over for banken. For Højesteret angik sagen alene tre påstande vedrørende et antal engagementer i perioden 2007-2008, og den samlede erstatningspåstand for Højesteret var begrænset til 100 mio. kr. – mod ca. 550 mio. kr. i landsretten.

I landsretten blev direktøren frifundet i to af de tre påstande for Højesteret. I den ene af de to påstande, hvor direktøren blev frifundet, havde landsretten dog fundet, at han havde handlet ansvarspådragende over for banken, men at Finansiell Stabilitet ikke havde godtgjort, at banken havde lidt et tab, der berettigede til erstatning.

Højesteret tiltrådte i det væsentlige landsrettens vurderinger vedrørende de to påstande, men i det nævnte forhold fandt Højesteret, at direktøren ikke havde handlet ansvarspådragende over for banken, hvorfor der ikke var anledning til at vurdere spørgsmålet om bankens tab.

Ved vurderingen af den tredje påstand tiltrådte Højesteret landsrettens vurdering af, at direktøren var erstatningsansvar for bankens tab på ca. 2 mio. kr.

Ikke grundlag for at fastslå, at logningsbekendtgørelsen var ugyldig/uanvendelig helt generelt i forhold til alle og uanset de konkrete omstændigheder

Sag BS-26847/2021-HJR Dom afsagt den onsdag den 30. marts 2022

Logningsbekendtgørelsen fra 2006 indeholdt bl.a. bestemmelser om teleselskabers pligt til at foretage logning af en række oplysninger om brugernes telekommunikation, sådan at oplysningerne kunne anvendes i straffesager.

Ifølge Foreningen imod Ulovlig Logning var logningsbekendtgørelsen i strid med EU-retten og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Sagen angik to hovedspørgsmål: For det første om logningsbekendtgørelsen var helt eller delvist ugyldig eller uanvendelig, og for det andet om Justitsministeriet havde undladt at opfylde en pligt til hurtigst muligt at bringe de danske logningsregler i overensstemmelse med EU-retten.

Om det første hovedspørgsmål fandt Højesteret, at der ikke var grundlag for at fastslå, at logningsbekendtgørelsen – eller visse af dens bestemmelser – var ugyldig/uanvendelig helt generelt i forhold til alle og uanset de konkrete omstændigheder. Højesteret bemærkede i den forbindelse, at danske domstole kan fastslå, at logningsbekendtgørelsen er ugyldig/uanvendelig i konkrete retsforhold, i det omfang anvendelse af bekendtgørelsen måtte være i strid med EU-retten eller Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. På den baggrund blev Justitsministeriet frifundet for de nedlagte påstande om ugyldighed og uanvendelighed.

Om det andet hovedspørgsmål fandt Højesteret, at Foreningen imod Ulovlig Logning ikke havde retlig interesse i at få pådømt dette spørgsmål. Højesteret lagde vægt på, at påstanden alene angik forhold, der muligt kunne påberåbes som anbringende til støtte for en uvis, ikke-nedlagt påstand, og at en pådømmelse af påstanden ikke i sig selv ville have betydning for foreningens retsstilling.

Ikke erstatning efter retsplejelovens § 320 for merudgifter til advokat som følge af, at en hovedforhandling blev udsat på grund af covid-19

Sag BS-13934/2021-HJR Kendelse afsagt den 7. april 2022

En ejerforening havde sagsøgt en entreprenørvirksomhed og en arkitektvirksomhed i en sag om mangler ved en ejendom.

Sagen blev berammet til hovedforhandling den 11. og 18. marts 2020. Hovedforhandlingen blev indledt som planlagt den 11. marts 2020, hvor der blev afgivet en række forklaringer. Retsmødet den 18. marts 2020 blev aflyst på grund af covid-19-situationen.

Efter omberømmelse blev hovedforhandlingen fortsat den 7. september 2020, hvor sagen blev procederet.

Ejerforeningen anmodede om erstatning efter retsplejelovens § 320 for de merudgifter, der havde været forbundet med, at foreningens advokat forud for den fortsatte hovedforhandling den 7. september 2020 havde været nødt til at forberede sagen på ny.

Højesteret udtalte, at ejerforeningen ikke kunne tilkendes erstatning efter retsplejelovens § 320.

Flytning af folkeregisteradresse og rejse på enkeltbillet fra Grønland til Danmark under sygdomsgemelding gav ikke fornødent grundlag for bortvisning af lærer

Sag 64/2021 Dom afsagt den 8. juni 2022

A arbejdede som lærer i Kommune X i Grønland, da han slut november 2018 blev sygemeldt. I starten af januar 2019 rejste han med sine børn til Bornholm på enkeltbilletter købt den 6. november 2018. Hans ægtefælle blev boende i Grønland. A havde pr. 31. december 2018 ændret sin folkeregisteradresse fra Grønland til Bornholm. Efter afrejsen blev hans børn udmeldt af deres skole i Grønland og indskrevet i en skole på Bornholm.

Ved lægerklæring af 10. januar 2019 udstedt af en læge på Bornholm blev varigheden af hans uarbejdsdygtighed på grund af sygdom skønnet til 3-4 uger. Efter at have modtaget lægerklæringen sendte kommunen samme dag en partshøring om påtænkt bortvisning til A, og efter høringssvar blev A den 22. januar 2019 afskediget uden varsel.

Højesteret udtalte bl.a., at der efter A's ansættelseskontrakt ikke var knyttet en bopælspligt til stillingen som lærer i Kommune X, og at det ikke kan lægges til grund, at det er en typeforudsætning for ansættelsen som lærer i Grønland, at medarbejderen under ansættelsen har bopæl i den kommune, hvor arbejdsstedet er.

Det var ubestridt, at A på bortvisningstidspunktet var uarbejdsdygtig på grund af sygdom, og A havde forklaret bl.a., at han på grund af arbejdspress og nedslidning besluttede at "trække stikket" og tage til Bornholm. Det var nødvendigt for at få adgang til det danske sundhedsvæsen, at han flyttede sin folkeregisteradresse til Danmark, og det var ikke meningen, at flytningen til Danmark skulle være permanent.

Under de omstændigheder havde kommunen ikke det fornødne sikre grundlag for at opfatte A's adfærd og flytning af folkeregisteradresse til Danmark som en tilkendegivelse om, at han ikke ville vende tilbage til sit arbejde som lærer i kommunen, når han blev rask. Bortvisningen var derfor ikke var berettiget.

De behandlende læger kunne med de ressourcer, der faktisk var til rådighed, reelt ikke ordinere det dyre lægemiddel Spinraza til seks børn med muskelsvind

BS-29441/2021-HJR m.fl. Dom af 7. juni 2022

Sagen angik seks børn (A, B, C, D, E og F), der lider af muskelsvindsygdommen spinal muskelatrofi (SMA). Læge L1 havde været behandlende læge for A og B på Odense Universitetshospital, og læge L2 havde været behandlende læge for C, D, E og F på Rigshospitalet. Forældrene ønskede, at børnene skulle behandles med det meget dyre lægemiddel Spinraza (nusinersen).

Medicinerådet, som er et uafhængigt råd, der udarbejder anbefalinger af, hvilke nye lægemidler der skal være mulige standardbehandlinger på landets sygehuse, havde imidlertid afgivet en anbefaling, hvorefter Spinraza ikke skulle være standardbehandling for patienter med SMA. Ifølge anbefalingen

skulle der dog være mulighed for at iværksætte såkaldt protokolleret ibrugtagning af Spinraza i enkelte tilfælde.

Børnene havde fået afslag på konkrete ansøgninger om at blive behandlet med Spinraza uden for Medicinrådets anbefaling af hhv. Det Regionale Lægemiddelråd i Region Syddanmark, Den Regionale Lægemiddelkomité i Region Hovedstaden og klinikledelsen på BørneUngeKlinikken ved Rigshospitalet.

L1 og L2 havde herefter ikke ordineret Spinraza til børnene.

Børnenes forældre gjorde over for patienterstatningsmyndighederne gældende, at L1 og L2 ved ikke at ordinere Spinraza havde handlet ansvarspådragende efter den såkaldte "specialistregel" i § 20, stk. 1, nr. 1, i lov om klage- og erstatningsadgang inden for sundhedsvæsenet. Efter denne bestemmelse ydes der erstatning, hvis en skade med overvejende sandsynlighed er forvoldt i et tilfælde, hvor det må antages, at en erfaren specialist på det pågældende område under de i øvrigt givne forhold ville have handlet anderledes ved undersøgelse, behandling eller lignende, hvorved skaden ville være undgået.

Patienterstatningen og Ankenævnet for Patienterstatningen vurderede dog, at L1 og L2 ikke havde handlet ansvarspådragende i forhold til specialistreglen.

Børnenes forældre indbragte Ankenævnet for Patienterstatningens afgørelse for domstolene med påstand om, at ankenævnet skulle anerkende, at L1 og L2 havde handlet ansvarspådragende i forhold til specialistreglen, men Vestre Landsret frifandt ankenævnet.

For Højesteret angik sagen ifølge en procesaftale mellem parterne ikke, om en erfaren specialist ville have handlet anderledes end L1 og L2, men alene, om en erfaren specialist i den situation, som L1 og L2 havde befundet sig i, under de i øvrigt givne forhold overhovedet kunne have ordineret Spinraza til børnene.

Ved sin vurdering af dette spørgsmål lagde Højesteret vægt på, at der i forhold til samtlige børn var foretaget faglige vurderinger af, om der uanset den høje pris for Spinraza var grundlag for at iværksætte behandling. Der forelå ikke oplysninger, som gav grundlag for at anfægte disse vurderinger.

Højesteret fandt derfor, at en erfaren specialist på området med de ressourcer, der faktisk var til rådighed, reelt ikke ville kunne have ordineret Spinraza til børnene. Højesteret tiltrådte derfor, at Ankenævnet for Patientforsikringen var frifundet, og herefter landsrettens dom.

Direktør havde ikke handlet ansvarspådragende ved bevilling af lån og ved kontrolopfølgning og dokumenthåndtering i forbindelse med bevilgede lån

Sag 32/2020 Dom afsagt den 2. juni 2022

Sagen angik, om den daværende direktør i Løkken Sparekasse havde pådraget sig erstatningsansvar over for sparekassen. For Højesteret angik sagen alene direktørens ansvar for tre engagementer vedrørende et antal lån i perioden 2006-2008, og den samlede erstatningspåstand for Højesteret var begrænset til 50 mio. kr. – mod 275 mio. kr. i landsretten.

Højesteret fastslog, at direktøren ikke havde handlet ansvarspådragende over for sparekassen og dermed ikke var erstatningsansvarlig for sparekassens tab på de tre engagementer.

Forsvarsministeriet var ikke erstatningsansvarlig for overgreb begået af irakisk specialstyrke efter militær operation med deltagelse af danske styrker

134/2018 m.fl. Dom afsagt den 31. maj 2022

Udsendte danske styrker deltog i november 2004 i en militær operation i Irak. I denne sag anlagde 23 irakiske parter sag mod Forsvarsministeriet med påstand om erstatning for overgreb begået i forlængelse af operationen.

Højesteret lagde landsrettens bevisvurdering til grund, hvorefter 18 af de irakiske parter i forlængelse af operationen havde været udsat for inhuman behandling under transporten til og tilbageholdelsen på en irakisk politistation, men således at de danske styrker hverken havde deltaget i eller haft kendskab til overgrebene.

Højesteret lagde endvidere til grund, at de danske styrker ikke havde kommando over de irakiske militær- og politistyrker, at operationen var irakisk ledet, og at de danske styrkers deltagelse i og afvikling af operationen var i overensstemmelse med det mandat, de var udsendt efter.

Endelig lagde Højesteret til grund, at de danske styrker ikke havde noget kendskab til den irakiske politistation og herunder ikke vidste, at en række af de irakiske parter skulle overføres dertil, samt at de danske styrker ikke i øvrigt havde konkret og aktuel grund til at tro, at de irakiske parter ville blive udsat for overgreb.

Højesteret anførte en række generelle bemærkninger om danske myndigheders ansvar i tilfælde som det foreliggende og konkluderede herefter, at hverken de danske styrker eller andre danske myndigheder havde grundlag for en sådan formodning om, at de irakiske parter ville blive udsat for inhuman behandling, at de irakiske parter bedømt efter dansk erstatningsret havde været udsat for en retsstridig krænkelse fra danske styrkers side.

Højesteret udtalte, at der heller ikke havde været en krænkelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3, allerede fordi de danske myndigheder ikke på noget tidspunkt havde jurisdiktion over de irakiske parter, jf. konventionens artikel 1.

Højesteret afviste, at der var grundlag for at hjemvise sagerne til landsretten eller for at pålægge Forsvarsministeriet at foretage en ny undersøgelse af sagen.

Der var hjemmel i de færøske inddrivelsesregler til at inddrive danske skattekrav

Sag 3/2022 Dom afsagt den 22. juni 2022

De færøske skattemyndigheder, TAKS, havde i 2016 foretaget udpantning ved udlæg for ca. 580.000 kr. i en ejendom ejet af A. Udpantningen skete på baggrund af en anmodning fra de danske skattemyndigheder om bistand til inddrivelse ifølge en bistaftale fra 1989.

Boet efter A gjorde gældende, at der ikke var hjemmel til den foretagne udpantning for danske skattekrav på Færøerne, og at udpantningen derfor skulle ophæves.

Højesteret bemærkede, at lovgivningen på tidspunktet for indgåelsen af bistaftalen mellem bl.a. Færøerne og Danmark indeholdt en bestemmelse om, at landsstyret kunne indgå sådanne aftaler. Det var forudsat i forarbejderne til bestemmelsen, at indgåelse af en sådan aftale betød, at skat, der var forfaldet til betaling i et andet land, kunne inddrives efter reglerne om inddrivelse på Færøerne, og der var ikke ved en senere ophævelse af bestemmelsen ændret ved denne forudsætning.

Højesteret udtalte på den baggrund, at skattelovens inddrivelsesregler indeholdt hjemmel til at foretage udpantning som led i bistand inden for rammerne af aftaler, der var indgået med Danmark og andre lande. Det var uden betydning, om bistandsaftalen, der regulerede myndighedernes samarbejde, var kundgjort.

Arbejdsgivers pålæg om at møde på arbejde en lørdag, var ikke ulovlig forskelsbehandling af den ansatte, der som led i sin religion helligholdt lørdage

Sag BS-31220/2021-HJR Dom afsagt den 7. september 2022

A tilhørte trossamfundet Syvendedags Adventistkirken, der helligholder lørdage. A blev i 2011 ansat som faglærer på en uddannelsesinstitution, B. Ifølge sin ansættelseskontrakt havde A pligt til at udføre pålagt mer- og overarbejde efter reglerne i arbejdstidsaftalen for lærere.

En lørdag havde uddannelsesinstitutionen planlagt åbent hus-arrangement for muligt kommende elever og deres forældre, og alle medarbejdere skulle derfor som udgangspunkt møde på arbejde. A meddelte, at han ikke ville møde den pågældende lørdag, da det stred mod hans religiøse overbevisning. Ledelsen pålagde ham imidlertid at møde i tre timer ved arrangementet for at præsentere og undervise i hans fag og oplyste ham om, at der ville blive indledt en afskedigelsessag, hvis han udeblev. Han mødte trods pålægget ikke og blev som følge heraf opsagt med fem måneders varsel.

Sagen angik, om det var indirekte forskelsbehandling i strid med forskelsbehandlingsloven, at ledelsen pålagde A at møde på arbejde ved åbent hus-arrangementet en lørdag og efterfølgende opsagde A som følge af dennes udeblivelse.

Afgørende for, om der forelå indirekte forskelsbehandling i strid med forskelsbehandlingsloven, var, om pålægget om, at han skulle møde på arbejde, opfyldte kravet i lovens § 1, stk. 3, om, at anvendte midler skal være "nødvendige".

Efter en konkret vurdering tiltrådte Højesteret, at pålægget om, at A skulle møde på arbejdet i tre timer ved åbent hus-arrangementet, var nødvendigt i forskelsbehandlingslovens § 1, stk. 3's forstand. Han havde derfor pligt til at møde på arbejde den pågældende lørdag, og Højesteret fandt, at det heller ikke var i strid med § 1, stk. 3, at A blev opsagt fra sin stilling som følge af, at han udeblev fra åbent hus-arrangementet.

Arbejdsgiver havde opfyldt sin tilpasningsforpligtelse efter forskelsbehandlingsloven ved afskedigelse af medarbejder omfattet af lovens handicapbegreb

Sag BS-26753/2021-HJR Dom afsagt den 6. september 2022

A var fra november 2018 bevilliget midlertidigt fleksjob hos IFS Randers, hvor hun arbejdede først 4 timer og senere 7 timer om ugen som idrætskoordinator. Ud over kontorarbejde varetog A svømmeundervisningen hos IFS Randers, hvilket krævede, at hun tog en årlig livredderprøve. Hun havde bestået livredderprøven i 2019 og skulle til ny prøve i januar 2020. I november 2019 blev A afskediget med den begrundelse, at IFS Randers ikke kunne opfylde hendes skånebehov. Parterne var enige om, at A var omfattet af forskelsbehandlingslovens handicapbegreb.

Højesteret lagde til grund, at A i oktober 2019 havde tilkendegivet, at hun ikke magtede at tage livredderprøven i januar 2020, og at hun samtidig havde tilkendegivet, at hun havde behov for at have en kontaktperson til rådighed, når hun var på arbejde.

Højesteret lagde desuden til grund, at varetagelsen af svømmeundervisningen var en væsentlig funktion i A's stilling som idrætskoordinator hos IFS Randers, at hendes skånebehov blev drøftet i

foreningens bestyrelse, og at foreningen overvejede og undersøgte flere muligheder, herunder muligheden for at få andre til at varetage svømmeundervisningen.

Højesteret udtalte, at oplysningerne i sagen under hensyn til foreningens karakter, størrelse og økonomi ikke gav grundlag for at anfægte IFS Randers' vurdering af, at det ikke havde været muligt at fritage A for opgaven med at varetage svømmeundervisningen, og at det ikke havde været muligt for foreningen at stille en kontaktperson til rådighed for hende, når hun var på arbejde.

IFS Randers havde herefter opfyldt sin tilpasningsforpligtelse efter forskelsbehandlingslovens § 2 a. Afskedigelsen af A var derfor ikke i strid med forskelsbehandlingsloven.

Advokater havde tilsidesat god advokatskik ved at påtage sig en advokatundersøgelse, og advokatselskabet havde ikke krav på salær

Sagerne 26376/2021-HJR og 26377/2021-HJR Dom afsagt den 1. september 2022

Fire advokater i E påtog sig efter et udbud fra Skatteministeriet i begyndelsen af 2017 at udføre en uvildig undersøgelse af den såkaldte udbyttesag. Undersøgelsen blev afleveret i slutningen af 2017. I 2018 kom det frem, at E i 2014 og 2015 havde ydet rådgivning om udbytteskat til en tysk bank, der senere viste sig over for danske skattemyndigheder at have deltaget i uberettiget tilbagesøgning af udbytteskat. Banken vedtog i den forbindelse i september 2019 at betale en bøde på 110 mio. kr. for bedrageri af særlig grov beskaffenhed.

Skatteministeriet klagede til Advokatnævnet, der pålagde de fire advokater hver en bøde på 10.000 kr. for at have tilsidesat god advokatskik ved at have påtaget sig advokatundersøgelsen, selv om der forelå en interessekonflikt. Advokatnævnet bestemte også, at E skulle betale salæret for udførelsen af undersøgelsen tilbage til Skatteministeriet. De fire advokater indbragte Advokatnævnets kendelse om bøderne for domstolene, og E anlagde sag mod Skatteministeriet med påstand om betaling af salæret.

Højesteret udtalte, at opdragets særlige karakter indebar skærpede krav til advokaternes uafhængighed. Som følge af den rådgivning, E havde ydet i de år, hvor den tyske bank havde begået bedrageri over for de danske skattemyndigheder, forelå der en interessekonflikt for de fire advokater, der udførte undersøgelsen for Skatteministeriet.

Herefter var spørgsmålet, om advokaterne havde udført et tilstrækkeligt "konflikttjek" i sagen, idet advokaterne ikke i 2017 var bekendt med Es rådgivning af den tyske bank. Højesteret lagde her til grund, at advokat A havde taget en række skridt for at afdække mulige interessekonflikter. Advokat A havde imidlertid ikke sikret sig, at alle relevante advokater i E blev inddraget i tjekket og gjort mere indgående bekendt med, hvilke skærpede habilitetskrav der gjaldt for undersøgelsen. Et sådant skridt havde været egnet til at finde frem til rådgivningen af den tyske bank, og da dette skridt ikke var blevet udført, var konflikttjekket ikke tilstrækkeligt.

Herudover udtalte Højesteret, at advokat A, hvis han havde fundet frem til sagen, som følge af indholdet af rådgivningen burde have indset, at der var en ikke ubetydelig risiko for, at den tyske bank var involveret i uberettiget tilbagesøgning af udbytteskat, og at E derfor ikke kunne påtage sig undersøgelsen.

Højesteret udtalte endvidere, at de tre øvrige advokater, der i det hele havde overladt konflikttjekket til advokat A, måtte bedømmes på baggrund af hans konflikttjek.

På den baggrund tiltrådte Højesteret, at de fire advokater var idømt hver en bøde på 10.000 kr. for tilsidesættelse af god advokatskik. Højesteret tiltrådte endvidere, at E ikke havde krav på salær i

sagen, da der som følge af den foreliggende interessekonflikt var en væsentlig mangel ved advokatundersøgelsen.

Skattemyndighederne skulle ikke respektere en værdiansættelse på grundlag af den seneste offentlige vurdering og den såkaldte 15 %'s-regel

Sag BS-27777/2021-HJR Dom afsagt den 18. oktober 2022

Den 10. maj 2014 solgte A sin ejendom til sine fem døtre for 1.615.000 kr. svarende til den seneste offentlige vurdering fratrukket 15 %. Døtrene, som ifølge aftalen skulle overtage ejendommen den 30. juni 2014, videresolgte den 21. maj 2014 ejendommen til en kommune for 5 mio. kr. med overtagelse den 1. juli 2014.

Sagen angik, om skattemyndighederne skulle respektere værdiansættelsen på 1.615.000 kr. på grundlag af 15 %'s-reglen i det dagældende værdiansættelsescirkulære (cirkulære nr. 185 af 17. november 1982 om værdiansættelsen af aktiver og passiver i dødsboer m.m. og ved gaveafgiftsberegning).

Hvis værdien ikke skulle ansættes efter 15%'s-reglen, var der spørgsmål om bl.a. hvorvidt skattemyndighederne havde krav på renter af krav efter boafgiftsloven og dødsboskatteloven i perioden efter, at Skatteministeriet som følge af Landsskatterettens afgørelse i sagen havde tilbagebetalt den opkrævede gaveafgift og mellempriodeskat.

Højesteret tiltrådte af de grunde, som landsretten havde anført, at skattemyndighederne var berettigede til at fastsætte ejendommens handelsværdi til 5 mio. kr. Det var heller ikke efter det, der var fremlagt for Højesteret, godtgjort, at der forelå en fast administrativ praksis for, at en værdiansættelse, der ikke afviger mere end 15 % fra den kontante ejendomsværdi, altid skulle lægges til grund af skattemyndighederne på gaveområdet.

Højesteret tiltrådte herudover, at overdragelsen af ejendommen ikke var omfattet af kildeskattelovens § 33 C om succession ved overdragelse af en erhvervsvirksomhed, og at dette ikke kunne føre til, at ejendommen ansås for overtaget direkte fra A til kommunen.

Om spørgsmålet om forrentning af kravet fandt Højesteret ligesom landsretten, at der ikke var hjemmel i boafgiftsloven og dødsboskatteloven til at fravige bestemmelserne sådan, at der ikke skulle betales renter i perioden efter, at skattemyndighederne tilbagebetalte den opkrævede gaveafgift og mellempriodeskat som følge af, at myndighederne ikke havde fået medhold i Landsskatteretten. Desuden fandt Højesteret, at det ikke var i strid med forvaltningsretlige principper eller andre regler, at skattemyndighederne i forbindelse med tilbagebetalingen afslog at modtage frivillig indbetaling af beløbene med forbehold om tilbagebetaling, hvis domstolene kom til samme resultat som Landsskatteretten.

Domstolene kunne også efterprøve frihedsberøvelse, som tidsmæssigt lå før og efter den periode, som klagenævn havde prøvet

Sag BS-28185/2021-HJR Dom afsagt den 1. december 2022

A var fra den 11. oktober 2019 til den 24. februar 2020 frihedsberøvet i henhold til psykiatriloven. Den 11.-18. oktober 2019 var A tvangsindlagt og tvangstilbageholdt på ét psykiatrisk center, og den 18. oktober 2019 blev A overflyttet til et andet psykiatrisk center, hvor A var tvangstilbageholdt indtil den 24. februar 2020. Den 31. oktober 2019 godkendte Det Psykiatriske Patientklagenævn, at A havde været tvangstilbageholdt siden den 18. oktober 2019.

Sagen angik for Højesteret, om frihedsberøvelsen af A var lovlig, og om A's ret til domstolsprøvelse af frihedsberøvelsen omfattede hele frihedsberøvelsens periode (11. oktober 2019-24. februar 2020), eller kun den periode, som klagenævnet havde truffet afgørelse om (18.-31. oktober 2019).

Højesteret udtalte bl.a., at det må bero på en fortolkning af psykiatriloven og omstændighederne i sagen, om der kan ske domstolsprøvelse for en periode, der ligger ud over, hvad klagenævnet har taget stilling til.

Efter en konkret vurdering fastslog Højesteret, at A havde ret til domstolsprøvelse af lovligheden af frihedsberøvelsen også for perioden 11.-18. oktober 2019, som lå forud for klagenævnets afgørelse.

Med henvisning til navnlig forarbejderne til psykiatriloven fastslog Højesteret desuden, at A havde ret til domstolsprøvelse af lovligheden af frihedsberøvelsen i perioden efter klagenævnets afgørelse.

Endelig fastslog Højesteret, at betingelserne for frihedsberøvelse var opfyldt i hele perioden (11. oktober 2019-24. februar 2020).

Højesteret stadfæstede dermed landsrettens dom med den ændring, at frihedsberøvelsen af A også i perioden 11.-18. oktober 2019 havde været lovlig.

Forhenværende bankdirektør erstatningsansvarlig for tab på fire aktiekreditter ydet uden forudgående kreditvurdering. Bestyrelsesmedlemmer frifundet

Sag 241/17 Dom afsagt den 1. december 2022

Den 3. marts 2009 blev Roskilde Bank erklæret konkurs. Bankens virksomhed var inden da overtaget af Finansiell Stabilitet, der rejste krav om erstatning mod flere af bankens tidligere direktions- og bestyrelsesmedlemmer. Landsretten frifandt de pågældende.

For Højesteret angik sagen alene erstatningsansvar for den tidligere bankdirektør A og fire tidligere bestyrelsesmedlemmer som følge af dels seks lån i forbindelse med bankens salg af dens egne aktier til fire af bankens største kunder (aktiekreditter), og dels et engagement med H som låntager.

Højesteret fandt, at de seks lån (aktiekreditter) alle blev bevilget uden en umiddelbart forudgående kreditvurdering, og at årsagen til, at der ikke blev foretaget en konkret kreditvurdering var, at direktør A havde truffet beslutning om, at banken skulle rette henvendelse til sine store erhvervs-kunder med henblik på at sælge bankens egne aktier, og at banken i den forbindelse skulle tilbyde at lånefinansiere aktiekøb uden en kreditvurdering.

Højesteret udtalte, at en kreditgivning uden nogen form for konkret og umiddelbart forudgående kreditvurdering må betegnes som uforsvarlig. Direktør A havde derfor handlet ansvarspådragende, og han blev herefter pålagt at betale erstatning til Finansiell Stabilitet.

Højesteret fandt det ikke godtgjort, at bestyrelsesmedlemmerne var bekendt med, at aktiekreditterne blev ydet uden kreditvurdering. Højesteret fandt heller ikke tilstrækkeligt grundlag for at anse bestyrelsens godkendelse af de bevilgede lån for ansvarspådragende. Bestyrelsen blev derfor frifundet for kravet vedrørende aktiekreditterne.

Vedrørende engagementet med H, som var lønmodtager, fandt Højesteret, at såvel direktøren som de bestyrelsesmedlemmer, der havde været med til at bevilge et lån til køb af aktier i banken i marts 2006 havde handlet ansvarspådragende. De havde imidlertid været berettiget til at gå ud fra, at bankens personale ville følge udviklingen i aktiekursen og sørge for at bringe en aftalt stop loss-klausul i anvendelse, hvis det blev nødvendigt. Højesteret fandt, at det ikke var godtgjort, at stop loss-klausulen ikke kunne have været udnyttet, da kursen på Roskilde Bank-aktier faldt i juli, august

og september 2007, således at bankens tab kunne have været afværget. Højesteret fandt på den baggrund, at der ikke var grundlag for at pålægge direktøren og bestyrelsesmedlemmerne erstatningsansvar som følge af bevillingen i marts 2006.

Bestyrelsen godkendte på et bestyrelsesmøde den 25. oktober 2007 endnu en bevilling til H. Højesteret fandt, at det ikke – under hensyn til den forsigtighed, der skal udvises med at tilsidesætte en ledelses forretningsmæssige skøn ved bevilling af et lån – var godtgjort, at bestyrelsen handlede ansvarspådragende ved at godkende, at lånene omfattet af bevillingen var ydet.

Som følge heraf blev bestyrelsen i det hele frifundet, mens direktøren blev pålagt at betale erstatning til Finansiell Stabilitet.

Sagen blev anlagt i 2010. Under hensyn til sagens ekstraordinært lange varighed, der i væsentlig grad hang sammen med Finansiell Stabilitets tilrettelæggelse af sagen, fandt Højesteret, at der ikke er grundlag for, at der skulle betales procesrente fra sagens anlæg, men først fra Højesterets dom.

Person- og familieretlige sager

Familieretshuset har partsstatus som sagsøgt i en sag indbragt for familieretten om registrering af medmoderskab

Sag BS-27326/2022-HJR og BS-28018/2022-HJR Beslutning afsagt den 6. september 2022.

Sagerne angår Familieretshusets afslag på registrering af medmoderskab.

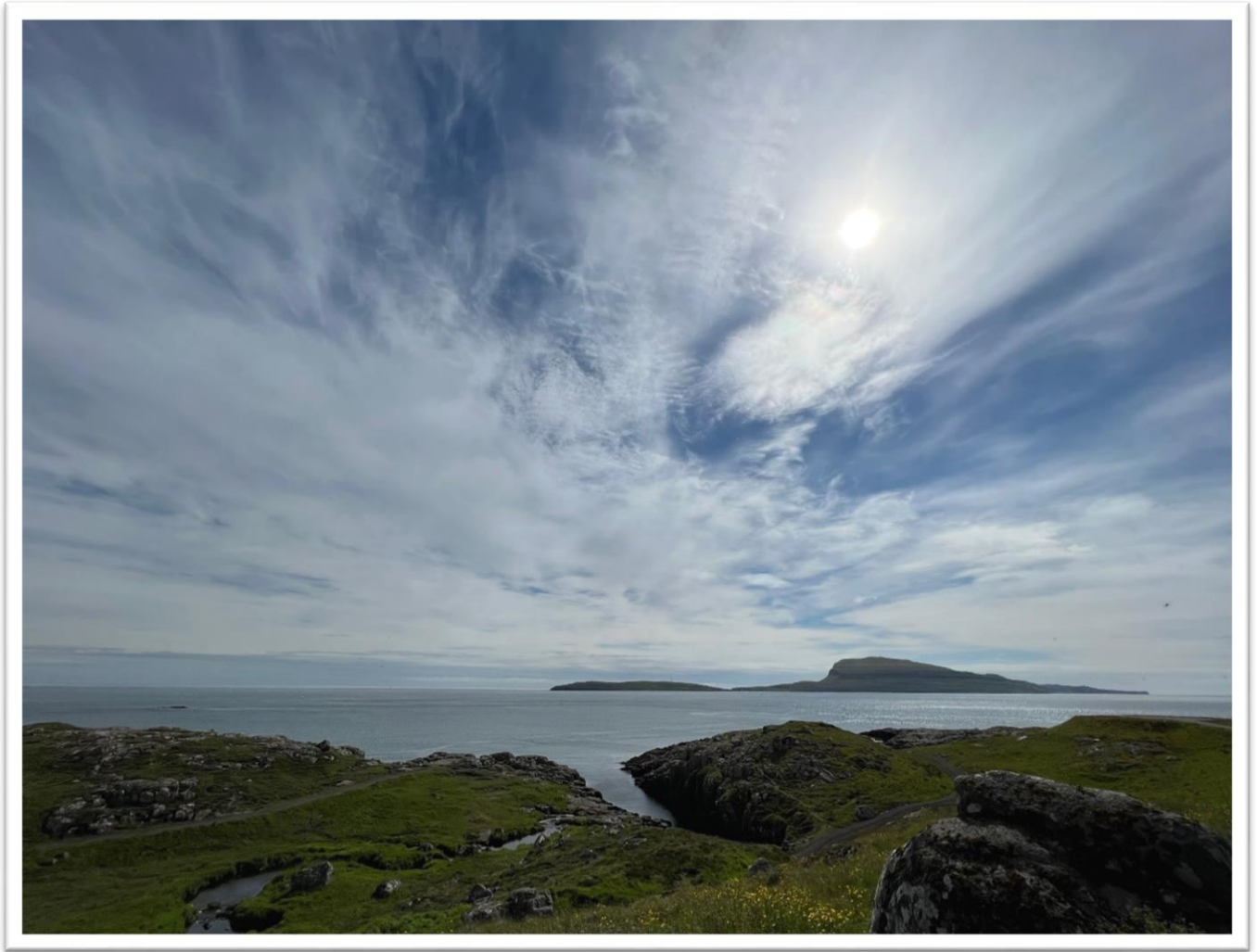
Under sagernes forberedelse for Højesteret opstod der spørgsmål om, hvorvidt Familieretshuset har status som part (sagsøgt). Begge sager er omfattet af retsplejelovens kapitel 42 a om faderskab og medmoderskab.

Familieretshuset anså sig ikke som part under henvisning til, at retsplejelovens § 456 e, stk. 1 (lovens kapitel 42 a), om parter i sager om faderskab og medmoderskab – der ikke oplyste Familieretshuset som mulig part – måtte fortolkes som en specialregel (lex specialis) i forhold til retsplejelovens § 448 a, stk. 3 (lovens kapitel 42). Efter § 448 a, stk. 3, anses Familieretshuset som part i en familieretlig sag, når sagen eller afgørelsen vedrører en tvist mellem Familieretshuset og en part.

Ankeudvalget besluttede, at Familieretshuset har status som part (sagsøgt) i begge sager. Udvalget lagde herved vægt på retsplejelovens § 448 a, stk. 3, hvor det fremgår af forarbejderne, at bestemmelsen tager sigte på sager, der ikke angår en tvist mellem to private parter, men hvor der f.eks. er indgivet en anmodning til Familieretshuset om tilladelse mv., og hvor der ikke er en modpart i sagen.

Ankeudvalget udtalte, at der ikke er grundlag for at antage, at der med angivelsen i retsplejelovens § 456 e, stk. 1, af, hvem der er parter i en sag om faderskab og medmoderskab, er ændret herved i disse familieretlige sagstyper. Det følger således af retsplejelovens § 448, stk. 2, at for sager om faderskab og medmoderskab til børn finder reglerne i kapitel 42 a "tillige" anvendelse og af forarbejderne til § 448 a, stk. 2, at sager om faderskab og medmoderskab skal behandles efter både de generelle sagsbehandlingsregler i kapitel 42 og de særlige regler i kapitel 42 a.

Familieretshuset har ikke tidligere været inddraget som sagsøgt under sagernes behandling for familieretten og landsretten.

Højesteret besøgte Færøerne i 2022.

Straffesager

Det var ikke berettiget, at en tidligere kommunalt ansat havde videregivet særdeles følsomme personoplysninger om 89 borgere til journalist

Sag 94/2021 Dom afsagt den 13. januar 2022

T var ansat i en kommunes rehabiliteringsteam, hvor hun havde adgang til borgeres sager om bl.a. førtidspension. T tog sagsakter med fortrolige oplysninger om 89 borgere med sig hjem og videregav disse til en journalist, fordi hun ønskede at gøre opmærksom på, at kommunens sagsbehandling på rehabiliteringsområdet efter hendes opfattelse var ulovlig eller kritisabel. De oplysninger, T videregav til journalisten, vedrørte bl.a. borgernes diagnoser samt psykiske og sociale forhold.

Højesteret udtalte bl.a., at T's ønske om at få afdækket kommunens sagsbehandling på rehabiliteringsområdet ikke berettigede til den krænkelse, som hendes videregivelse af de særdeles følsomme personoplysninger om 89 borgere indebar. Videregivelsen var derfor strafbar. Højesteret lagde bl.a. vægt på, at ønsket om at få afdækket sagsbehandlingen hos kommunen kunne være opfyldt på en anden måde end ved som sket at videregive særdeles følsomme, personhenførbare oplysninger til journalisten. Den nye lov om beskyttelse af whistleblowere kunne heller ikke føre til straffrihed.

Højesteret udtalte desuden, at det var strafbart, at T havde opbevaret sagsakterne med personhenførbare oplysninger om 89 borgere på sin bopæl i en længere periode, uden at dette tjente et sagsbehandlingsformål.

Højesteret fastslog, at der ikke var grundlag for at nedsætte straffen, som af by- og landsretten var fastsat til 10 dagbøder á 500 kr.

Det var ikke i strid med bl.a. retten til respekt for privatliv at straffe T med 60 dages fængsel for tiggeri og indrejse i strid med et indrejseforbud

Sag 91/2020 Dom afsagt den 2. februar 2022

Straffelovens § 197

Efter straffelovens § 197, stk. 1, straffes den, der imod politiets advarsel gør sig skyldig i betleri (tiggeri) med fængsel indtil 6 måneder. Under formildende omstændigheder kan straffen bortfalde. Kravet om en forudgående advarsel gælder ifølge § 197, stk. 2, ikke, når tiggeriet er begået i gågade, ved stationer, i eller ved supermarkeder eller i offentlige transportmidler. Er tiggeriet begået et af de nævnte steder, skal det efter § 197, stk. 3, indgå som en skærpende omstændighed ved fastsættelse af straffen.

Den konkrete sag

T, der er litauisk statsborger, var flere gange tidligere dømt for tiggeri på steder nævnt i § 197, stk. 2. I 2019 var han idømt en ubetinget fængselsstraf for tiggeri og udvist af Danmark. Kort tid efter udvisningen indrejste han igen til Danmark. Han blev i byretten fundet skyldig i at være indrejst i strid med indrejseforbuddet og i at have tigget ved indgangen til Københavns Hovedbanegård. Han blev straffet med fængsel i 60 dage og udvist af Danmark med indrejseforbud i 6 år. Landsretten stadfæstede byrettens dom.

Lăcătuș-dommen

Efter landsrettens dom afsagde Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol i sagen Lăcătuș mod Schweiz. Her var klageren blevet idømt en bøde med fængselsstraf for manglende betaling af i alt ni tilfælde af tiggeri på offentlig vej i Genève. Da hun ikke kunne betale bøden, var hun blevet frihedsberøvet i fem dage. Menneskerettighedsdomstolen fandt, at Schweiz under de foreliggende omstændigheder havde krænket hendes ret til respekt for privatliv efter Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8.

I dommen udtalte Menneskerettighedsdomstolen bl.a., at den menneskelige værdighed, der er grundlaget for konventionens ånd, er alvorligt truet for en person, der ikke råder over tilstrækkelige midler til sit underhold, og at den pågældende ved at tigge vælger en særlig livsform for at overvinde en umenneskelig og prekær situation. I sagen var det ubestridt, at klageren var meget fattig, analfabet og arbejdsløs, og at hun hverken modtog social bistand eller blev støttet af en tredjeperson. I denne situation havde tiggeri ifølge Menneskerettighedsdomstolen givet hende mulighed for at opnå indkomst og afhjælpe sin fattigdomssituation, og ved at forbyde tiggeri generelt og straffe hende havde de schweiziske myndigheder forhindret hende i at kontakte andre personer for at få hjælp, hvilket havde været en af hendes muligheder for at få opfyldt sine grundlæggende behov.

Sagen for Højesteret

For Højesteret anførte T, at det var i strid med Menneskerettighedskonventionens artikel 8 om ret til respekt for privatliv at straffe ham og udvise ham af Danmark. Han anførte også, at straffen og udvisningen var i strid med Menneskerettighedskonventionens artikel 3 om forbud mod

umenneskelig eller nedværdigende behandling, artikel 10 om ret til ytringsfrihed og artikel 14 om forbud mod diskrimination på grund af bl.a. national oprindelse.

Højesteret udtalte, at straffen på fængsel i 60 dage var fastsat i overensstemmelse med tilkendegivelserne i forarbejderne og almindelige strafudmålingsprincipper, og at udvisning af T med indrejseforbud i 6 år ikke var i strid med de gældende regler for udvisning af EU-borgere.

Spørgsmålet var herefter, om det – navnlig i lyset af Lăcătuș-dommen – var i strid med T's rettigheder efter artikel 3, 8, eller 10, eller efter artikel 14 sammenholdt med disse bestemmelser at straffe T som sket ved landsrettens dom.

Højesteret udtalte, at der i Danmark er adgang til offentlig hjælp for personer i nød, og at personer, der opholder sig her i landet, således vil have mulighed for at få opfyldt deres grundlæggende behov. Når der er en sådan adgang til offentlig hjælp i nødsituationer, var det efter Højesterets opfattelse usikkert, i hvilket omfang adgangen til at tigge er beskyttet efter Menneskerettighedskonventionens artikel 8, stk. 1.

Efter artikel 8, stk. 2, er et indgreb i udøvelsen af retten til privatliv kun berettiget, hvis det sker i overensstemmelse med loven og er nødvendigt i et demokratisk samfund f.eks. for at forebygge uro og beskytte andres rettigheder. Højesteret fandt, at bestemmelsen i straffelovens § 197 var begrundet i legitime hensyn, og det måtte herefter bero på en proportionalitetsafvejning, om fængselsstraf for tiggeri ville udgøre en krænkelse af retten til privatliv.

Højesteret udtalte, at der i Danmark som nævnt er adgang til offentlig hjælp for personer i nød, og at der derfor kun helt undtagelsesvist vil kunne forekomme ekstraordinære tilfælde, hvor den menneskelige værdighed er truet for en person som følge af, at den pågældende ikke har tilstrækkelige midler til at dække sine grundlæggende behov. Sådanne ekstraordinære omstændigheder forelå ikke i T's sag, og den idømte straf var derfor ikke et uproportionalt indgreb i hans ret til privatliv, jf. artikel 8, stk. 2.

Højesteret fandt endvidere, at den idømte fængselsstraf ikke var et uproportionalt indgreb i T's ret til ytringsfrihed efter artikel 10. Der forelå heller ikke en krænkelse af Menneskerettighedskonventionens artikel 3 om forbud mod umenneskelig eller nedværdigende behandling eller artikel 14 om forbud mod diskrimination.

T's helbredsmæssige tilstand og privatliv medførte ikke, at udvisning kunne ophæves

Sag 87/2020 Kendelse afsagt den 2. februar 2022

T, der var diagnosticeret med paranoid skizofreni, blev i 2019 fundet skyldig i tre tilfælde af voldtægt mod samme kvinde. Han blev frifundet for straf, jf. straffelovens § 16, stk. 1, og efter lovens § 68 dømt til behandling på psykiatrisk afdeling. T blev i forbindelse med dommen udvist med indrejseforbud for bestandigt.

Sagen angik, om udvisningen af T skulle ophæves efter udlændingelovens § 50 a, stk. 2, fordi hans helbredsmæssige tilstand afgørende talte imod, at udsendelse til Tyrkiet kunne finde sted, og herunder om opretholdelse af udvisningen ville være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventionens artikel 3 og 8 som senest fortolket af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol i dom af 7. december 2021 i sag 57467/15 (Savran mod Danmark).

Højesteret fandt med henvisning til bl.a. den nævnte dom, at udsendelse af T til Tyrkiet ikke ville indebære en krænkelse af konventionens artikel 3.

Om konventionens artikel 8 bemærkede Højesteret, at Menneskerettighedsdomstolens dom af 7. december 2021 indebærer, at der under en efterprøvelse efter udlændingelovens § 50 a skal foretages en ny og selvstændig prøvelse af forholdet til artikel 8.

Højesteret fandt, at der ikke forelå oplysninger, der kunne begrunde en anden vurdering i forhold til artikel 8 end den, som landsretten havde foretaget i forbindelse med straffesagen mod T i 2019. Henset til den begåede kriminalitets grovhed sammenholdt med de foreliggende oplysninger om T's privatliv fandt Højesteret endvidere, at det forhold, at T var frifundet for straf som følge af utilregnelighed på grund af sindssygdom, ikke kunne føre til et andet resultat af den samlede afvejning, der efter Menneskerettighedsdomstolens seneste praksis skal foretages ved vurderingen efter artikel 8.

Højesteret fandt på den baggrund, at T's helbredsmæssige tilstand og behandlingsmæssige hensyn ikke afgørende talte imod, at han blev udsendt til Tyrkiet, hvorfor udvisningen blev opretholdt.

Ikke hjemmel til at anvende teleovervågning med det formål at forkynde indkaldelse til en hovedforhandling

Sag 2/2021 Kendelse afsagt den 21. februar 2022

Sagen angik, om der kunne ske teleobservation af T i en nærmere angiven periode med det formål at forkynde en indkaldelse til en hovedforhandling for T efter retsplejelovens § 791 a, stk. 5, nr. 1.

Efter bestemmelsen kan politiet foretage teleobservation ved at indhente oplysninger fra udbydere af teletjenester vedrørende lokaliseringen af en mobiltelefon, der antages benyttet af en mistænkt, hvis indgrebet antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen og vedrører efterforskningen af en lovovertrædelse, der kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover.

Højesteret fandt efter bl.a. indholdet af og forarbejderne til bestemmelsen, at det straffeprocessuelle tvangsindgreb teleobservation kun kan anvendes som led i politiets efterforskning af strafbare forhold under sagens forberedelse, dvs. forud for tiltalerejsningen. Der er ikke grundlag for med henvisning til formålsbestemmelsen i retsplejelovens § 743, hvorefter efterforskningen har til formål bl.a. at forberede sagens behandling ved retten, at udstrække anvendelsesområdet for § 791 a, stk. 5, nr. 1, til også at omfatte politiets tilvejebringelse af oplysninger til brug for forkyndelse af indkaldelsen til hovedforhandlingen.

Voldtægt ved to samlejer uden samtykke blev straffet med fængsel i 2 år

Sag 1/22 Dom afsagt den 24. marts 2022

T blev af landsretten fundet skyldig i to gange samme nat i 2021 at have gennemført samleje med en kvinde uden hendes samtykke. Landsretten fandt det bevist, at kvinden både forud for og i løbet af første samleje og i forbindelse med det andet samleje gav udtryk for, at hun ikke havde lyst og bad T lade være, ligesom hun mange gange sagde, at hun ville hjem og bad ham stoppe.

For Højesteret angik sagen strafudmålingen efter den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse, som trådte i kraft den 1. januar 2021.

Højesteret fandt, at samlejerne på den ene side ikke kunne sidestilles med de groveste tilfælde af voldtægt, som beskrevet i bestemmelsens forarbejder, og på den anden side ikke kunne sidestilles med de situationer, hvor forurettede befinder sig i en tilstand, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen.

Efter en samlet vurdering af de to tilfælde af voldtægt ved samleje uden samtykke, der var begået mod samme person inden for et kortere tidsrum, forhøjede Højesteret straffen til fængsel i 2 år.

Det var utilrådeligt at prøveløslade D, der ikke havde medvirket til at gennemføre en retspsykiatrisk undersøgelse

Sag BS-9326/2022-HJR Kendelse afsagt den 29. juni 2022

D blev i 1986 idømt fængsel på livstid for drab og anden særdeles alvorlig personfarlig kriminalitet. Han blev varetægtsfængslet i oktober 1985 og havde på tidspunktet for Direktoratet for Kriminalforsorgens afgørelse afsonet i næsten 35 år.

Sagen angik, om det efter D's forhold var utilrådeligt at prøveløslade ham, da direktoratet traf afgørelse herom.

Det var oplyst, at D ikke havde gennemført et udslusningsforløb og kun havde haft ledsagede udgange, hvilket skyldtes bl.a., at han ikke havde formået at samarbejde stabilt med psykolog og psykiater. D havde desuden afvist at medvirke til at gennemføre en retspsykiatrisk undersøgelse, og der var derfor ikke udarbejdet en psykiatrisk speciallægeerklæring, der kunne forelægges for Retslægerådet til brug for vurderingen af spørgsmålet om hans farlighed.

På den baggrund fandt Højesteret ligesom byretten, at det på tidspunktet for direktoratets afgørelse var utilrådeligt at prøveløslade D.

T frifundet for at have besiddet et kendetegn for den forbudte forening Loyal to Familia

Sag 17/2022 Dom afsagt den 9. juni 2022

T blev i sin celle i Storstrøm Fængsel fundet i besiddelse af et ark papir, hvor der med håndskrift var skrevet bl.a. "Loyal To Familia". Papiret blev efter det oplyste fundet af fængselspersonalet blandt andre papirer under en rutinemæssig visitation.

Spørgsmålet for Højesteret var, om besiddelsen af papiret udgjorde en overtrædelse af straffelovens § 132 a, stk. 2, hvorefter det er forbudt i bl.a. kriminalforsorgens institutioner at besidde eller anvende en forenings kendetegn, når foreningen er foreløbig forbudt af regeringen eller opløst ved dom.

Højesteret henviste til, at formålet med bestemmelsen er at imødegå utryghed, der kan skabes ved at anvende f.eks. rygmærker, tøj eller andre symboler og kendetegn, der knytter sig til en forening, der er foreløbig forbudt eller opløst ved dom, og som offentligt er forbundet med bl.a. personfarlig kriminalitet. Højesteret udtalte på den baggrund, at T's besiddelse af det omhandlede ark papir under de omstændigheder, hvor det blev fundet, ikke kunne anses for i sig selv at være egnet til at virke utryghedsskabende. Højesteret udtalte endvidere, at forholdet var atypisk set på baggrund af bestemmelsens formål og de eksempler på strafbar besiddelse af kendetegn, der var nævnt i forarbejderne til bestemmelsen.

Besiddelsen af det pågældende ark papir var derfor ikke omfattet af straffelovens § 132 a, stk. 2, og T blev derfor frifundet.

Besiddelse af håndgranat uden detonator var undtagelsesvis ikke sket under særligt skærpende omstændigheder

Sag 45/2022 Dom afsagt den 15. september 2022

T havde som soldat i forsvaret stjålet en håndgranatskal indeholdende 180 gram eksplosivstof og en detonator, mens han var på øvelse. Han havde taget håndgranatskallen med hjem som en souvenir

og placeret den på en hylde i sit værelse. Detonatoren havde han straks gravet ned i øvelsesområdet med henblik på bortskaffelse.

I byretten blev T fundet skyldig i "under særligt skærpende omstændigheder" at have været i besiddelse af en håndgranat, som efter sin særdeles farlige karakter er egnet til at volde betydelig skade, jf. straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 2, jf. stk. 4, 1. pkt. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 3 år og 6 måneder.

I landsretten blev våbenbesiddelsen alene anset for sket "under skærpende omstændigheder", og forholdet blev derfor henført under våbenloven. Landsretten nedsatte straffen til fængsel i 6 måneder.

Sagen angik for Højesteret, om våbenbesiddelsen var omfattet af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 2, eller om forholdet med rette var henført under våbenloven. Sagen angik endvidere strafudmålingen.

Højesteret udtalte, at en håndgranat efter forarbejderne er et våben omfattet af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 2, og at den omhandlede håndgranatskal uden detonator også måtte anses for omfattet af bestemmelsen. Højesteret udtalte herefter, at besiddelse af våben omfattet af § 192 a, stk. 1, nr. 2, som udgangspunkt må anses for sket under særligt skærpende omstændigheder, men at dette udgangspunkt i helt særlige tilfælde kan fraviges, navnlig hvis der ikke er nærliggende risiko for, at våbnet tilsigtet eller utilsigtet vil volde betydelig skade.

Efter en samlet vurdering af sagens omstændigheder fandt Højesteret, at våbenbesiddelsen ikke var sket under særligt skærpende omstændigheder, og at forholdet derfor med rette var henført under våbenloven. Højesteret lagde herved vægt på bl.a., at T ikke tidligere var straffet og ikke havde nogen tilknytning til et kriminelt miljø, at han kun kortvarigt havde været i besiddelse af en detonator, som han gravede ned med henblik på bortskaffelse, og at det fremgik af forklaringen fra en ammunitionsrydningsbefalingsmand, at håndgranatskallen uden detonator ikke i sig selv var farlig.

Højesteret fandt ikke tilstrækkeligt grundlag for at forhøje straffen og stadfæstede derfor landsrettens dom.

Beslaglæggelse af bil hos leasingselskab på grund af vanvidskørsel var retmæssig og ikke i strid med EU-retten eller Menneskerettighedskonventionen

Sag 102/2021 Kendelse afsagt 12. oktober 2022

T var sigtet for vanvidskørsel hvor han havde kørt med 103 km i timen, selvom den maksimalt tilladte hastighed var 50 km i timen. Bilen var samtidig beslaglagt med henblik på konfiskation.

Bilen, som T kørte i, ejes af selskabet A, der havde leaset bilen til selskabet B, hvorefter bilen var stillet til rådighed for T's ægtefælle C. C havde den pågældende aften udlånt bilen til T.

Højesteret udtalte, at beslaglæggelse kunne ske efter reglerne herom i retsplejeloven og færdselsloven, og at hverken den danske ordning om konfiskation hos tredjemand generelt eller beslaglæggelsen i det konkrete tilfælde var i strid med bestemmelserne om ejendomsretten i artikel 17, stk. 1, i EU's charter om grundlæggende rettigheder eller artikel 1 i tillægsprotokol 1 til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Højesteret lagde ved denne vurdering vægt på bl.a., at T havde forklaret, at det ikke vil være umuligt for ham at betale erstatning svarende til bilens værdi til selskabet A, hvis bilen måtte blive konfiskeret.

Der var heller ikke grundlag for at udlevere bilen til selskabet A mod sikkerhedsstillelse.

T, der var skyldig i røveri og grov vold, men blev fundet straffri på grund af sindssygdom, kunne ikke udvises med indrejseforbud for bestandig

Sag 33/2022 Dom afsagt den 3. oktober 2022

T var i byretten blevet fundet skyldig i røveri og grov vold, men blev fundet straffri på grund af sindssygdom. Han blev i stedet dømt til anbringelse i psykiatrisk afdeling. Han blev endvidere udvist med indrejseforbud for bestandig.

T ankede til landsretten med påstand om frifindelse for udvisning, men landsretten stadfæstede byrettens dom.

Efter landsrettens dom afsagde Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol dom i sagen Savran mod Danmark. Denne sag angik, hvorvidt udvisning af den pågældende udlænding ville være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 om respekt for privatliv og familieliv. Menneskerettighedsdomstolen udtalte her, at hvis den pågældende udlænding er fundet straffri, så skal der tages stilling til, hvilken betydning dette skal have for vurderingen af udvisningen, herunder længden af indrejseforbuddet, der knytter sig til udvisningen.

I T's sag fandt Højesteret, at han kunne udvises, men at indrejseforbud for bestandig ikke vil være i overensstemmelse med artikel 8. Højesteret ændrede derfor landsrettens dom, således at T blev udvist med indrejseforbud i 6 år.

Den samlede bøde for flere overtrædelser af taxiloven fastsat under anvendelse af princippet om modereret kumulation

Sag 51/2022 Dom afsagt den 15. december 2022

T var fundet skyldig i overtrædelse af taxiloven ved at have anvendt sin personbil til taxikørsel, selv om bilen ikke var godkendt og registreret hertil og ved under samme kørsel at have ført bilen i erhvervmæssigt øjemed uden at have erhvervet chaufførkort og uden tilladelse til erhvervmæssig persontransport. Ved landsrettens dom blev straffen fastsat til en bøde på 54.000 kr.

For Højesteret angik sagen alene straffastsættelsen.

I forarbejderne til taxiloven er der redegjort for de bødeniveauer, der forudsættes anvendt ved overtrædelser af de enkelte bestemmelser. Bøden for manglende godkendelse og registrering af bilen til persontransport fastsættes som udgangspunkt til 15.000 kr., bøden for manglende chaufførkort for chauffører fastsættes til 4.000 kr., og bøden for manglende tilladelse til at udføre erhvervmæssig persontransport i biler fastsættes til 35.000 kr.

Landsretten havde fundet det bevist, at T – uanset sit ansættelsesforhold hos UrbanGo – ved sin kørsel, selvstændigt havde overtrådt kravet om godkendelse og registrering af bilen til persontransport og kravet om tilladelse til erhvervmæssig persontransport.

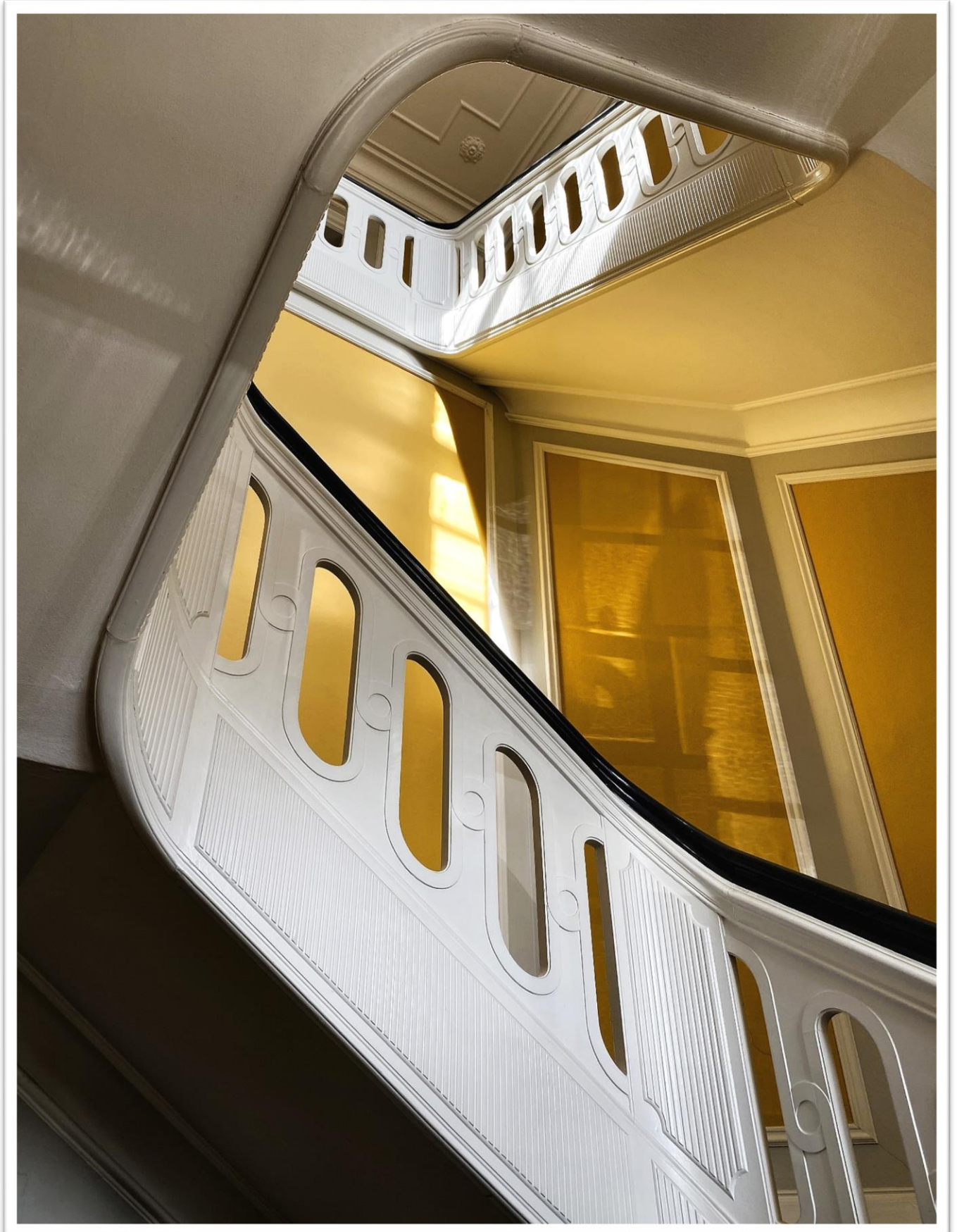
Landsrettens bevisresultat indebar, at T var anset for at have drevet vognmandsvirksomhed i personligt regi i relation til den persontransport, som sagen angik, og at persontransporten således ikke var udført som led i hans ansættelse hos UrbanGo. Det forhold, at persontransporten blev bestilt via UrbanGos app, og at betaling for turen skete til UrbanGo, kunne derfor ikke begrunde en fravigelse af de bødeniveauer, der var angivet i forarbejderne.

Højesteret fastslog, at i tilfælde, hvor der foreligger flere overtrædelser af taxilovgivningen til samtidig pådømmelse, må det i overensstemmelse med de almindelige regler for straffens fastsættelse og efter forarbejderne til taxiloven bero på en konkret vurdering, om den samlede

bødestraf bør fastsættes ved sammenlægning af bødetaksten for hver enkelt overtrædelse eller under anvendelse af princippet om modereret kumulation.

Efter karakteren af overtrædelserne, herunder at overtrædelserne var begået under én kørsel og havde en nær sammenhæng, måtte den samlede bødestraf fastsættes ud fra princippet om modereret kumulation.

Højesteret nedsatte efter sagens omstændigheder bøden til 40.000 kr.

Fotograf Tine Harden - Bagtrappen